

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด 2) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด และ 4) สร้างสมการพยากรณ์บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ปีการศึกษา 2567 จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 ตอนที่ 2 แบบสอบถามการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด จำนวน 32 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี stepwise

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตร ด้านการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากร ด้านความรู้การพัฒนาหลักสูตรและด้านการมีวิสัยทัศน์

5.1.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านประเด็นการพัฒนาจังหวัด ด้านเป้าหมาย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจุดหมายและด้านจุดเน้นตามวิสัยทัศน์หลักสูตรพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

5.1.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยรวม ($r_{xy} = 0.686$) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยการเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

ด้านการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตร (X_2) มีความสัมพันธ์กันสูงกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_{x_2y} = 0.678$)

ด้านการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากร (X_4) มีความสัมพันธ์กันปานกลางกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_{x_4y} = 0.583$)

ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) มีความสัมพันธ์กันปานกลางกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_{x_3y} = 0.577$)

ด้านความรู้การพัฒนาหลักสูตร (X_1) มีความสัมพันธ์กันปานกลางกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_{x_1y} = 0.551$)

5.1.4 การพยากรณ์บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด คือ ด้านการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตร (X_2) ด้านการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากร (X_4) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.699 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.489 ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ได้ร้อยละ 48.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\begin{aligned}\hat{Y}_{\text{tot}} &= a + b_2X_2 + b_4X_4 + b_3X_3 \\ &= 2.028 + 0.261X_2 + 0.129X_4 + 0.097X_3\end{aligned}$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\begin{aligned}\hat{Z}_y &= \beta_2Z_{X_2} + \beta_4Z_{X_4} + \beta_3Z_{X_3} \\ &= 0.399Z_{X_2} + 0.157Z_{X_4} + 0.191Z_{X_3}\end{aligned}$$

ทั้งนี้ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้การพัฒนาหลักสูตร (X_1) ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

5.2 อภิปรายผล

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด สามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

5.2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้าง ความเข้าใจให้กับบุคลากร ด้านการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตร ด้านความรู้การพัฒนาหลักสูตรและด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถในการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ การสื่อสารและการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้งานเกิดผลสำเร็จ และเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องหมั่นนิเทศ กำกับและติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานที่มีแนวทางในการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมก็เป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ชัดเจนในการวางแผนและกำหนดทิศทางของสถานศึกษาในอนาคต ซึ่งบทบาทเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยให้สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประสบความสำเร็จในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีคุณภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของณรงค์ พิมสาร และคณะ (2563 : 315-324) กล่าวว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีที่สุดต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้มีเนื้อหาสาระที่ดีที่สุด และต้องทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา รุกดี (2564 : 107-115) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเอง รองลงมาด้วยการร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสุดท้ายคือการดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกภาคส่วน บทบาทเหล่านี้ช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพัฒน์ หล้าเตียง (2567 : 1-13) ที่ศึกษาผู้บริหาร : บทบาทการบริหารสถานศึกษาบนหลักสูตรฐานสมรรถนะในแนววิถีใหม่ แล้วพบว่า ในสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่แน่นอน (VUCA World) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา โดยต้องปรับตัวและพัฒนากรอบแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาบนฐาน

สมรรถนะใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำ ผู้บริหารต้องกระจายอำนาจสู่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สร้างบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย รับฟังปัญหาและชื่นชมการปฏิบัติงานที่ดี เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ในเชิงวิชาการผู้บริหารต้องเป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง สร้างนวัตกรรมที่เหมาะสม สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในสถานศึกษาและเป็นโค้ช ผู้ชี้แนะรวมถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา นอกจากนี้ การใช้เครือข่ายทางการศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียน กลุ่มจังหวัด และหน่วยงานต้นสังกัดเป็นสิ่งสำคัญในการร่วมพัฒนาสถานศึกษาอย่างเชิงรุก เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้บนฐานหลักสูตรสมรรถนะในแนววิถีใหม่

5.2.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านประเด็นการพัฒนาจังหวัด ด้านเป้าหมาย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจุดหมาย และด้านจุดเน้นตามวิสัยทัศน์หลักสูตรพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดตราดจะเป็นตัวขับเคลื่อนการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมช่วยสร้างความเข้าใจและความสามารถในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยเพิ่มคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน การนำหลักสูตรที่ผ่านการพัฒนามาใช้ยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนกระจายอำนาจในการบริหารจัดการการศึกษา ทำให้สถานศึกษาในจังหวัดตราดเติบโตและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุนทรวิโรฒ ไพเราะ และสมพงษ์ พลไชย (2566 : 367-384) ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐานมุ่งตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ผ่านการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา โดยให้ความอิสระในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการบริหารจัดการอย่างยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจและสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม มีองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 5) การบูรณาการอย่างมีเอกภาพ และ 6) การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน การดำเนินการนี้จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วม การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน รวมถึงการติดตามตรวจสอบและปรับปรุงร่วมกัน เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นูริดา บินอาห์ลี (2567 : 1-12) ผลการวิจัย พบว่า การอบรมทำความเข้าใจครูเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะและการประชาสัมพันธ์หลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างหลากหลายให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างทั่วถึง จะส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเกิดผลสำเร็จ โดยมีหลักการพัฒนาหลักสูตร

3 ขั้นตอนคือ 1) การสร้างหลักสูตร ซึ่งรวมถึงการอบรมทำความเข้าใจ การสร้าง School Concept การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการขอความเห็นชอบ 2) การใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนการใช้หลักสูตร 3) การประเมินผลหลักสูตรโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนและความพร้อมของชุมชน ในทางกลับกันการขาดความชัดเจนในการวัดผลและการขาดความเข้าใจของครูก็จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จเช่นกัน

5.2.3 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจะมีระดับพฤติกรรมมากตามไปด้วย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์สามารถสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ รวมถึงมีการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ในทางกลับกัน หากผู้บริหารมีบทบาทที่ไม่ชัดเจนหรือไม่มีความมุ่งมั่น การพัฒนาหลักสูตรก็จะขาดการสนับสนุน ขาดความชัดเจน ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ทิศทางที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำให้เกิดความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับภคพร เลิกนอก และ เอกราช โฆษิตพิมานเวช (2564 : 1-13) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสม และทันกับเหตุการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษาเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ในสถาน ศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หลักสูตรที่ดีที่สุดต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) การนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ คือ 1) การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 2) การพัฒนาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกในการ จัดการการเรียนรู้ 3) การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน สอดคล้องกับภัทรนิชา สุดตาชาติ (2560 : ง) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตคลอง

สามวากรุงเทพฯ ส่งผลให้ครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สอดคล้องแนวคิดของอ้อมใจ วงษ์มณฑา และคณะ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรที่เหมาะสมในการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น มี 5 ขั้นตอนดังนี้ ได้แก่ 1) การศึกษาบริบท 2) การวางแผนการใช้หลักสูตร 3) การดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมหลักสูตร และ 5) การประเมินผล อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อใช้ในอนาคต ต้องเน้นที่การพัฒนาหลักสูตรอย่างมีส่วนร่วมจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องจากหลาย ๆ ฝ่าย ในการร่างหลักสูตร ประกอบกับการนำเอาหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประกอบในการพัฒนาหลักสูตรโดยการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนมีความตระหนักถึงความพอเพียง พอประมาณ และมีเหตุผล ภายใต้เงื่อนไขด้านความรู้และคุณธรรม สามารถพึ่งพาตนเองได้ อันจะส่งผลให้เกิดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสมบูรณ์และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพบริบทต่าง ๆ ของแต่ละสถานศึกษา จึงสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับสูง

5.2.4 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด พบว่า บทบาทของผู้บริหารส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ทั้งเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของจังหวัด โดยดำเนินการนิเทศ ช่วยครูให้ได้รับการสนับสนุนและมีแนวทางในการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ กำกับดูแลและติดตามการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานและเป้าหมายที่วางไว้ มีการประเมินผลและสะท้อนผลจากการนิเทศทำให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียนในจังหวัดตราดให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทัชชชา ปัญญารัตน์ และธีรพงศ์ ทาปัญญา (2567 : 17-35) ที่กล่าวว่า การนิเทศ กำกับ ติดตามผลและการประเมินผลที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและชัดเจน ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่นวัตกรรมโดยการนำข้อมูลที่ได้รับจากการนิเทศและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การวางแผนดำเนินงานในปีต่อไปให้เหมาะสมจะช่วยให้สามารถควบคุมและประเมินผลหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และการสอนในพื้นที่นวัตกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรยังเป็นอีกส่วนสำคัญที่ทำให้

เกิดการพัฒนาลัทธิสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อบุคลากรมีความเข้าใจในเป้าหมายและแนวทางของ ลัทธิสูตร จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความเข้าใจนี้ยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา ทำให้การ ดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ยังช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัว พัฒนานตนเองได้ ตามความต้องการและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีการนำลัทธิสูตรไปใช้เป็นไปอย่าง ราบรื่นและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ดังที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : ออนไลน์) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ในการพัฒนาลัทธิสูตรสถานศึกษาจึงต้องมึ การวางระบบการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในระบบนิเวศทางการศึกษาสามารถเข้าถึงและ เข้าใจความสำคัญ เนื่องจากบุคลากร เป็นผู้ที่น่าลัทธิสูตรไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น การสร้างความรู้ความเข้าใจจะทำให้ลัทธิสูตรไปสู่จุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการมีวิสัยทัศน์ เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับ การพัฒนาลัทธิสูตรซึ่งส่งผลทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกันและมี จุดมุ่งหมายเดียวกัน การที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงในโลกการศึกษา ยังช่วยให้การพัฒนาลัทธิสูตรตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและชุมชนได้เป็นอย่างดีซึ่งจะ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในจังหวัดตราดได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับที่มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2563 : 34) ได้กล่าวไว้ว่า การมีวิสัยทัศน์ในการบริหารลัทธิสูตรจะต้องสามารถปรับปรุง และพัฒนาลัทธิสูตรเพื่อให้การนำลัทธิสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในยุคที่มีการขับเคลื่อนด้วย เทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการบริหารลัทธิสูตร สถานศึกษาให้ชัดเจนในทุกขั้นตอนและมองเห็นภาพอนาคตของผลการใช้ลัทธิสูตร เพื่อให้สามารถ พัฒนาลัทธิสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วใน ปัจจุบัน จึงสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาลัทธิสูตรสถานศึกษานำร่อง พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

5.2.5 จากผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาลัทธิสูตรสถานศึกษา นำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด พบว่า ด้านความรู้การพัฒนาลัทธิสูตรของผู้บริหาร สถานศึกษาไม่ส่งผลต่อการพัฒนาลัทธิสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ทั้งนี้เนื่องจากความรู้ทางทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาลัทธิสูตรอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่ ซับซ้อนและหลากหลายของพื้นที่นวัตกรรมได้ การพัฒนาลัทธิสูตรต้องการการปรับตัวและความ ยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริบททางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของจังหวัดตราด การนำความรู้จากตำราไปใช้โดยตรงอาจไม่สามารถตอบโจทย์ที่เฉพาะเจาะจงเหล่านี้ได้ และการ

พัฒนาหลักสูตรต้องการการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่น หากผู้บริหารมีความรู้แต่ไม่สามารถสร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันในทีมได้ การพัฒนาหลักสูตรก็อาจไม่ประสบความสำเร็จ การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ ที่ช่วยให้หลักสูตรมีความเกี่ยวข้องและมีประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่ง การขาดทรัพยากรที่เพียงพอ และการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสามารถเป็นอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้จริงได้ ความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาจไม่เพียงพอหากไม่มีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การฝึกอบรมและพัฒนาครูซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นช่วยให้ครูมีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการนำหลักสูตรไปใช้ การติดตามและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีระบบการติดตามและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรก็จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การนิเทศ กำกับ และติดตามผลต้องมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและชัดเจนเพื่อให้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรได้ สุดท้าย การพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงความต้องการและความหลากหลายของนักเรียน หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถเข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายเหล่านี้ การพัฒนาหลักสูตรก็อาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดตราด สอดคล้องกับภคพร เลิกนอก และเอกราช โฆษิตพิมานเวช (2564 : 1-13) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสลับซับซ้อนและปัญหาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีภารกิจหลายด้านจะต้องบริหารทรัพยากรและทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งกระบวนการบริหารงานจะต่างไปจากงานของผู้อื่นเพราะไม่ได้ลงมือปฏิบัติโดยตรงจึงต้องใช้ทักษะการบริหารและเทคนิคต่าง ๆ หากไม่มีก็จะบริหารงานไม่ได้เพราะในปัจจุบันโรงเรียนทั้งหลายต้องเผชิญกับปัญหาท้าทายใหม่ ๆ มากมาย ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทั้งนี้จะกระทำการและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ไม่ใช่เพียงแค่ความรู้ของการพัฒนาหลักสูตรเพียงอย่างเดียว จะต้องมีทักษะ ความรู้ในด้านอื่น ๆ ด้วย รวมไปถึงการมีวิสัยทัศน์และการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาที่จะนำไปให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.3.1.1 จากผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด พบว่า บทบาทของผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย จึงเสนอแนะผู้บริหารสถานศึกษาให้ส่งเสริมด้านการศึกษาต่อหรือการเข้าร่วมอบรมที่เน้นเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการศึกษา ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างประสบการณ์กับผู้บริหารจากสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ จะทำให้ได้รับข้อมูลและแนวคิดใหม่ ๆ ที่ทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างขึ้น การนำเทคโนโลยี เครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาหลักสูตรยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรจะช่วยให้มีความเข้าใจเชิงลึกและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในด้านการศึกษาอย่างยั่งยืน

5.3.1.2 จากผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ด้านจุดเน้นตามวิสัยทัศน์หลักสูตรพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนตามวิสัยทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรสถานศึกษานั้นตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น การจัดอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีทักษะ ความรู้ที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป มีบทบาทในการนำทีม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามวิสัยทัศน์และจุดเน้นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารที่ทันสมัย ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหรือองค์กรภายนอกจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรที่จะเป็นแม่แบบในการผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ของการพัฒนาจังหวัด อีกทั้งควรสนับสนุนการวิจัยพัฒนาในโรงเรียนเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยต่อไปเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า จึงขอเสนอแนะวิธีการวิจัยต่อไปดังนี้

5.3.2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตร การสร้างความเข้าใจในด้านพัฒนาหลักสูตรให้กับบุคลากรและด้านการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษาต่อการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถให้ผู้บริหารนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

5.3.2.2 ควรศึกษบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ด้วยวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมหรือวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกัน